

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-01
EKSTRASISTOLIYA: KLINIK VA PATOFIZIOLOGIK JIHATLAR**

Abduraimova Chinora Mirzaqul qizi

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, klinik ordinatori

Boymurodova Sevara Amirullo qizi

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, klinik ordinatori

Abdullayeva Diyora Baxtiyorovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, klinik ordinatori

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi ekstrasistoliya (ES) bilan ogʻrigan bemorlarning klinik va patofiziologik xususiyatlari oʻrganildi. Tadqiqot davomida yurak ritmi buzilishlari, ekstrasistollarning chastotasi va turi, gemodinamik oʻzgarishlar, shuningdek metabolik va struktura-funksional koʻrsatkichlar baholandi. Natijalar ekstrasistoliya rivojlanishida metabolik omillar, yurak qisqaruvchanligi va gemodinamik yuklamaning muhim rol oʻynashini koʻrsatdi. Shu asosda, ES bemorlarini erta tashxislash va individual davolash strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyati aniqlanadi. Olingan maʼlumotlar klinik amaliyotda bemorlarning prognozini yaxshilash va yurak ritmi buzilishlarini samarali boshqarish uchun muhim ilmiy asos boʻlib xizmat qiladi.

Kalit soʻzlar: Ekstrasistoliya, yurak ritmi buzilishi, gemodinamika, miokard qisqaruvchanligi, metabolik omillar, kardiologik kuzatuv, patofiziologiya.

Ekstrasistoliya (ES) — yurak ritmining vaqtincha buzilishi bilan tavsiflanadigan eng keng tarqalgan aritmiyalardan biri hisoblanadi. U sogʻlom shaxslarda ham uchrashi mumkin, ammo koʻpincha yurak patologiyalari, surunkali yurak yetishmovchiligi, ishemik yurak kasalligi va metabolik buzilishlar fonida rivojlanadi. ES bemorlarida klinik koʻrinishlar turlicha boʻlib, palpitatsiya, charchoq, nafas qisishi yoki hech qanday simptom boʻlmasligi mumkin. Shu sababli, ekstrasistoliya rivojlanishining patofiziologik mexanizmlarini, yurak qisqaruvchanligi va gemodinamik holat bilan bogʻliqligini oʻrganish kardiologik amaliyotda dolzarb hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi — ES bilan ogʻrigan bemorlarning klinik, gemodinamik va metabolik koʻrsatkichlarini baholash, ekstrasistoliya rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillarni aniqlash va individual davolash strategiyalarini ishlab chiqishdir. Tadqiqot

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-01**

natijalari ekstrasistoliya bilan ogʻrigan bemorlarda yurak ritmi va gemodinamik koʻrsatkichlarning sezilarli darajada buzilganligini koʻrsatdi. Elektrokardiografik tekshiruvlar ekstrasistollarning turi va chastotasini aniqladi: 40% bemorlarda atrial ES, 35%da ventrikulyar ES, 25%da aralash tipdagi ES kuzatildi. Ehokardiografik tahlil natijalari chap qorincha boʻshligʻi oʻrtacha 57 ± 7 mm, devor qalinligi $11 \pm 1,5$ mm va ejeksiya fraksiyasi $50 \pm 5\%$ ekanligini koʻrsatdi. Bemorlarning 60%ida dislipidemiya va 30%ida insulin rezistentligi mavjudligi aniqlangan. Korrelyatsion tahlil metabolik koʻrsatkichlar va ES chastotasi oʻrtasida sezilarli ijobiy bogʻliqlikni koʻrsatdi ($r = 0,59$, $p < 0,05$). Shu bilan birga, chap qorincha hajmi va devor qalinligi bilan ekstrasistollar soni oʻrtasida ham ijobiy bogʻliqlik aniqlangan ($r = 0,53$, $p < 0,05$). Natijalar shuni koʻrsatadiki, metabolik buzilishlar va miokard struktura oʻzgarishlari ekstrasistoliya rivojlanishiga bevosita taʼsir qiladi. Olingan natijalar ekstrasistoliya rivojlanishida metabolik va gemodinamik omillar muhim rol oʻynashini koʻrsatadi. Dislipidemiya va insulin rezistentligi ES chastotasi va yurak qisqaruvchanligi buzilishiga bevosita taʼsir qiladi. Shu bilan birga, chap qorincha hajmining ortishi va devor qalinlashuvi ekstrasistollar sonining oshishiga bogʻliq ekanligi aniqlangan. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, ekstrasistoliya bilan ogʻrigan bemorlarni erta tashxislash va individual davolash strategiyasini ishlab chiqishda metabolik koʻrsatkichlarni baholash muhim ahamiyatga ega. Shu yondashuv bemorlarning klinik holatini yaxshilash, yurak ritmi buzilishlarining asoratlarini kamaytirish va kasallik prognozini yaxshilashga yordam beradi.

Xulosa: Tadqiqot natijalari ekstrasistoliya (ES) bilan ogʻrigan bemorlarning yurak ritmi, gemodinamika va metabolik holati oʻrtasida yaqqol bogʻliqlik mavjudligini koʻrsatdi. Dislipidemiya va insulin rezistentligi ekstrasistollar soni va yurak qisqaruvchanligining pasayishiga sezilarli taʼsir koʻrsatadi. Shu bilan birga, chap qorincha hajmi va devor qalinligi ekstrasistoliya rivojlanishida muhim patofiziologik omil sifatida xizmat qiladi.

Olingan natijalar ekstrasistoliya bilan ogʻrigan bemorlarni erta tashxislash, individual davolash strategiyalarini ishlab chiqish va kasallik prognozini yaxshilash uchun metabolik va gemodinamik koʻrsatkichlarni kompleks baholash zarurligini tasdiqlaydi. Shuningdek, metabolik buzilishlarni nazorat qilish va yurak funksiyasini barqarorlashtirishga qaratilgan davolash choralari bemorlarning klinik holatini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
VOLUME-3, ISSUE-01**

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Braunwald E. Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. 11th ed. Philadelphia: Elsevier; 2019.
2. Libby P., Bonow R.O., Mann D.L., Zipes D.P. Braunwald's Heart Disease: Review and Assessment. Elsevier; 2020.
3. McKenna W.J., Maron B.J., Thiene G. Classification, epidemiology, and clinical manifestations of cardiomyopathies. *Circulation*. 2017;136(4):e123–e135.
4. Kusumoto F.M., Schoenfeld M.H., Barrett C. et al. 2018 ACC/AHA/HRS Guideline on the Evaluation and Management of Patients With Bradycardia and Cardiac Conduction Delay. *Circulation*. 2019;140:e382–e482.
5. Zipes D.P., Jalife J. Cardiac Electrophysiology: From Cell to Bedside. 7th ed. Philadelphia: Elsevier; 2018.